

SKUP-rapport

”Med lisens til å degradere” Eli Halvorsen og Sigrid Holmsen

Gjennom vårt arbeid med artikkelserien om Norges Fotballforbunds (NFF) strenge arenakrav og avsløringene om at NFF har ført norske fotballklubber bak lyset, mener vi å ha bevist at sportsjournalister også kan drive kritisk og gravende journalistikk. Vi har ikke stilt spørsmål som ”hva følte du nå”, men istedet oppsøkt det som for mange sportsjournalister er bortebane. Her har vi lest budsjetter og regnskap, dykket i arkiver, fulgt politiske debatter og stilt ubehagelige spørsmål...

Mediehuset Moss Avis

Postboks 248-250
1501 Moss

Tlf 41608417/97772142

Innholdsfortegnelse for SKUP-rapporten:

1.0 Navn på journalistene

2.0 Tittel på prosjektet

3.0 Fullstendig oversikt over samlet publisering. Artikkelliste, video, artikler (PDF) osv. ligger vedlagt.

4.0 Redaksjon og redaksjonsledelse

5.0 Journalistenes adresse og telefonnummer

6.0 Redegjørelse for arbeidet

6.1 Slik kom arbeidet i gang, og dette var ideen som startet det hele

6.2 Problemstillinger ved starten av prosjektet

6.2.2 Hypoteser i prosjektet

6.2.3 Den sentrale problemstillingen

6.3 Dette er genuint nytt i saken (sett mot tidligere offentliggjort informasjon)

7.0 Organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, kildekritikk, problemer underveis

7.1. Innledning

7.2 Juni - Vi samler inn de første opplysningene

7.3 August – Vi bestemmer oss for å reise, og gjør avtaler i Norden

7.4 September – Vi forbereder oss, og så er det avreise "Norden-rundt"

7.5 Første case: Dagstur til Starke Arvid Stadion i Ljungskile (Bohuslän, Sverige)

7.6 Fire land på fire dager

7.7 Helt andre forhold på sagaøya

7.8 Så gikk turen til Sverige

7.9 2.divisjonsstandard i Finland

7.9 Etterarbeid og ringerunde til de norske klubbene, UEFA, med fler.

7.10 Organisering av dokumentasjon

7.11 Konfrontasjon hos NFF – som tilbakeviser alt

7.12 Redigering og publisering.

7.13 Erfaringer: Flermedialitet gir bredde og nye kanaler gjør at vi kommer tettere på brukerne

7.14 Kildebruk og kildekritikk i sportsjournalistikk, med eksempler fra vårt prosjekt

8.0 Signatur

1.0 Navn på journalistene som har arbeidet med prosjektet:

Eli Halvorsen og Sigrid Holmsen, Mediehuset Moss Avis

2.0 Tittel på prosjektet: *Med lisens til å degradere*

3.0 Fullstendig liste over samlet publisering:

Fullstendig publiseringsliste over alle publiserte artikler i tidsrommet våren 2007 til og med desember 2009 ble lang. Derfor ligger denne listen som vedlegg til rapporten (Se vedlegg nummer 1). Samtlige saker som har stått i papiravisen har også stått på nettavisen moss-avis.no. Vi har derfor ikke lagt til link til hver enkelt sak på artikkellisten. Dersom dette kreves, vil vi be om at juryen gir beskjed slik at vi kan ettersende en slik liste.

Dette er et flermedialt prosjekt, hvor vi har benyttet flere kanaler: papiravis, web-tv (direktesending + opptak), radio og sosiale medier. DVD med video fra september/oktober 2009 (tilknyttet våre hovedavsløringer) ligger vedlagt.

4.0 Redaksjon og redaksjonsledelse:

Mediehuset Moss Avis (sportsredaksjonen og nettredeksjonen)
Ansvarlig redaktør Pål Enghaug (Pal.Enghaug@moss-avis.no)
Postboks 248-250
1501 Moss

5.0 Journalistenes adresse og telefonnummer

Sigrid Holmsen og Eli Halvorsen, Moss Avis
Postboks 248-250
1501 Moss

Telefonnummer: 41608417 (Holmsen), 97772142 (Halvorsen)

E-post: sigrid.holmsen@moss-avis.no, eli.halvorsen@moss-avis.no

6.0 Redegjørelse for arbeidet

6.1 Slik kom arbeidet i gang, og dette var ideen som startet det hele:

Prosjektet vårt har pågått siden 2007, og dreier seg kort sagt om å drive gravende sportsjournalistikk på en løpende nyhetssak i Moss. Saken dreier seg om spillet rundt krav, økonomi, politikk og finansiering tilknyttet nytt toppfotballstadion i Moss. Det er Moss fotballklubb som spiller sine hjemmekamper på Melløs stadion. Dagens stadionanlegg er ikke godkjent av Norges fotballforbund, og klubben har de siste årene spilt på dispensasjon. Alternativet til nytt stadion er at klubben degraderes til 2.divisjon. Det er Moss Avis som hele tiden har satt dagsorden i saken, og vi har kjørt egne saker og avsløringer underveis i perioden 2007 til 2009. Vi har hatt et sterkt fokus på å dekke saken flermedialt, det vil si i både nettavis, papiravis, på radio, web-tv og i sosiale medier. (Den flermediale dekningen er nærmere beskrevet i punkt 7.13.) Saken om et fotballstadion i Moss dreier seg om mye mer enn fotball. Aller viktigst har økonomiske og politiske hensyn vært, og debatten har gått på tvers av idrett og kultur i byen. Blant annet har kultur blitt satt opp mot idrett. Hva skal det brukes penger på? Fotballstadion? Kulturhus? En spennende og ny debatt, som vi har fulgt tett. Med våre avsløringer rundt Norges fotballforbund høsten 2009, ble saken av nasjonal interesse. Dette angikk mange flere byer og fotballklubber enn bare Moss.

Få medier, om noen, har tidligere satt fokus på den økonomiske tilstanden til norsk Adeccoliga (1.divisjon, fotball menn), ut over det rent sportslige. De fleste overskrifter i riks- og lokalmedier, handler om Tippeligaen (eliteserie, menn), og deres virkelighet. Med utgangspunkt i Moss Fotballklubb sitt håp og drøm om nytt stadion, satte vi i gang undersøkelsen rundt NFFs og UEFAs arenakrav, som til slutt endte med at NFF nå vurderer å endre kravene til Adeccoligaen. Veien fra et møte der vi hentet ut NFFs krav fra nettsiden deres, via København, Reykjavik, Stockholm og Helsinki, og etter å ha besøkt et tyvetalls fotballstadioner i hele Norden, har vært kronglete og utfordrende. På vårt møte med NFF (oktober 2009), for eksempel, stilte forbundets representant spørsmålsteget ved at vi kjørte artikler i vår lokalavis som kunne gjøre sakene vanskeligere for byens fotballklubb. Det sier noe om hvor lokalpatriotisk og lite kritisk en sportsredaksjon i en lokalavis forventes å være, selv blant toppene i idrettsnorge. Denne betraktningen kommer vi tilbake til senere i denne rapporten.

Først ønsker vi å presentere noe viktig bakgrunnsinformasjon for kjernen i denne saken, og må starte med NFFs reglement. I 2003 innførte NFF egne lisenskrav til Tippeligaen og Adeccoligaen. Kravene ble reviderte i 2007. I disse kravene finnes et eget kapittel om krav til infrastruktur. (*Presisering: Vi vekslar begrepene synonymene stadionkrav, arenakrav, anleggskrav og krav til infrastruktur. Disse er synonyme.*) NFF skriver i introduksjonen til lisenskravene:

”Etter NFFs oppfatning har lisensen bidratt til å utvikle klubbene i positiv retning. I løpet av denne perioden har klubbene blant annet hatt en positiv økonomisk utvikling, og anleggssituasjonen er blitt betydelig forbedret.”

De skriver videre:

”...fordi vi har vedtatt å ha som prinsipp at vi skal ha en tilnærmet lik UEFA klubbisens som et minimumsnivå (pluss eventuelt med enkelte egne norske krav i tillegg til UEFAs krav).”

Faktum er at de aller fleste Tippeligaklubber i Norge klarte innføringen av lisenskravene, og arenakravene, uten nevneverdige problemer. Mange av klubbene i Adeccoligaen derimot, havnet i store økonomiske problemer når lisenskravene ble skjerpet. Moss var blant disse. Flere av klubbene er såkalte ”nummer to-klubber” i sitt distrikt, det vil si at de konkurrerer om sponsorer og publikum med et Tippeligaenlag. Dette gjelder for eksempel Bryne, Løv-Ham, Skeid, Mjøndalen, Tromsdalen og Stavanger. Alle disse klubbene sliter med klubbøkonomi og arenakravene fra NFF. Det samme gjør mange andre Adeccoligaklubber. I så måte har lisenskravene til NFF ikke bidratt til og ”utvikle klubbene i positiv retning”.

Det bør også nevnes at klubber som ikke bygger nytt eller ruster opp sitt stadionanlegg i henhold til NFFs krav, blir møtt med sterke sanksjoner. Raufoss er et eksempel på dette. De klarte ikke å få på plass en finansieringsplan for nytt stadion innen NFFs frist, og ble derfor degradert til 2.divisjon – til tross for at klubben sportslig sett var kvalifisert for spill i norsk Adeccoliga (1.divisjon). Hva slags konsekvenser dette fikk på Raufoss, har vi presentert i flere av våre artikler. Se eksempelvis hvilke følger det ga i vår artikkel den 15.10 ”Degradert og demoralisert av NFF” (ligger vedlagt som PDF-vedlegg – kronologisk etter dato.)

Fra vi begge startet i Mediehuset Moss Avis har stadionspørsmålet vært en viktig sak for sportsredaksjonen i Moss Avis, og også for byen, fotballklubben og publikum. Vi har begge gjennom vårt arbeid, spesielt i sportsredaksjonen, fulgt saken tett. I en periode fra 2007 til 2009 bølget det frem og tilbake i stadionspørsmålet uten at fotballklubben, byens politikere eller sponsorer klarte å

komme frem til en plan for hvordan Moss kunne få et NFF-godkjent stadion. Måtte klubben bygge nytt stadion eller holdt det å oppruste dagens anlegg på Melløs? Hvem skulle finansiere et nytt stadion? Hva kunne politikerne avse av midler til prosjektet, og hva med aktuelle sponsorer? Skulle det gå med Moss FK som med Raufoss – å bli degradert til 2.divisjon fordi stadionkravene ikke ble oppfylt i henhold til Norges Fotballforbund (heretter NFF) lisenskrav? Hvorfor kunne ikke Moss få det til når byer som Sandefjord og Fredrikstad hadde reist nye stadionanlegg? Artiklene og vinklingene i Moss Avis spalter ble mange, og det var vi som satte dagsorden og fulgte saken tett. Men det første spadetaket for nytt stadion kom aldri.

Da det nærmet seg et viktig og muligens avgjørende bystyremøte i 2009, vendte vi blikket tilbake og så på hva vi hadde gjort på saken så langt. Vi ville vise leserne historien i stadionsaken, og gjorde dette ved å linke opp alt vi hadde skrevet i en samleartikkel på nett. Det ble en lang liste. Men dette var historie. Hvor går veien videre, tenkte vi. Vi så av sakene vi hadde skrevet at det ofte var de samme politikerne, fotballederne og næringslivstoppene i byen som figurerte i sakene. Vi hadde brukt de samme kildene om og om igjen, men kom ikke videre. NFF hadde også alltid det samme svaret – om at MFK ikke kom utenom å følge forbundets stadionkrav og at fotballforbundet selv var pålagt kravene ut fra UEFAs (det europeiske forbundets) regler. NFF stod der nærmest som et urokkelig fjell. Kunne det være mer å hente her, og hvordan skulle vi komme videre med dette? Hele stadionsaken var som en sirkel. Kunne vi sette dagsorden på ny, slik at saken kom et steg videre?

Vi hadde en diskusjon på kontoret en ettermiddag i mai 2009, og det dukket plutselig opp en rekke nye spørsmål:

- Hva skal en by som Moss med et UEFA-godkjent stadion, når tilskuertilstrømningen er forholdsvis lav og det spilles kamper mot lag som Nybergsund Trysil, Sandnes Ulf og Alta?
- Har ikke NFF tatt innover seg at det er finanskrise? Stadionprosjektet skal finansieres, men finnes det midler?
- Hvorfor kan det ikke spilles kamper på dagens stadionanlegg? Vi har da sett andre anlegg ute i Europa som ikke ser spesielt mye bedre ut enn det anlegget det spilles 1.divisjonsfotball på i Moss.
- Hvem har bestemt at norsk 1.divisjon skal følge UEFAs krav og har man noen gang tenkt på å høre om man kan lempe på disse kravene hos dem.
- Er stadionkravene noe norske fotballklubber og kommuner bare skal finne seg i?

Vi visste det var interesse for saken blant våre lesere, noe vi blant annet kunne lese av statistikker for nettrafikk på stadionartiklene, samt på seertall fra tv-sendinger og ikke minst på kommentarfelt/nettdebatt til stadionartiklene. I tillegg var folkets oppslutning på fakketoget for nytt stadion i Moss stort. Også utenfor mossedistriktet var saken aktuell. Moss FK var langt i fra alene om å slite med forbundets stadionkrav. Dette kunne bli en nasjonal sak. Ingen andre medier, som vi visste om, hadde tatt skikkelig tak i disse problemstillingene før.

Men fantes det tid for å dykke ned i denne materien og ta seg tid til å grave litt dypere i fotballforbundets regler og bakgrunnen for disse? Vi kunne bare ikke gi oss nå.

Vi hadde et positivt møte med redaksjonsledelsen, som mente problemstillingene var veldig interessante. Vi kom sammen frem til at det skulle settes av tid og ressurser til å finne svar på alle disse nye spørsmålene.

6.2 Problemstillinger og hypoteser

6.2.1 Problemstillinger ved starten av prosjektet:

- NFFs krav til infrastruktur er så strenge at de får store økonomiske og sportslige konsekvenser for norske fotballklubber. Spesielt klubbene på det nest øverste nivået; Adeccoligaen. Må de være så strenge?
- Hva er historien bak NFFs stadionkrav, og hvor er begrunnelsene for de ulike kravene?
- Hvorfor er det tilnærmet like krav for eliteserien og 1.divisjon? Er det slik i de andre landene i Norden også?

6.2.2 Hypoteser i prosjektet:

- Norges Fotballforbund (heretter NFF) kan ikke skyldes på UEFA i henhold til sine lisenskrav knyttet til stadionkrav.
- NFF har strengere stadionkrav enn de øvrige fotballforbundene i Norden.
- Det finnes eliteserielag og 1.divisjonslag i alle de nordiske landene som har lik eller dårligere standard enn Melløs i Moss, men som likevel har godkjent arena i sitt hjemland.
- Norges Fotballforbund ødelegger for norske fotballklubber ved å ha så strenge arena-krav.

6.2.3 Den sentrale problemstillingen:

Har Norges Fotballforbund unødvendig strenge krav til norske stadionanlegg, og hva slags konsekvenser får dette for fotballklubbene? Er det sånn at NFF skyver UEFA foran seg når det gjelder stadionkravene?

6.3 Dette er genuint nytt i saken (sett mot tidligere offentliggjort informasjon)

"Moss Avis har sammenliknet hvilke krav de nordiske landene stiller til de to øverste divisjonene. Forskjellene er store, og Norge peker seg helt klart ut som forbundet med de strengeste stadionkravene. Særlig er det norsk 1. divisjon det stilles skyhøye krav til når vi sammenlikner med finske, svenske, islandske og danske krav til det nest høyeste nivået.

Denne debatten ble aktualisert etter at blant annet Moss har levd i et to år langt stadionmareritt, og deres fortvilte kamp for å redde økonomien i klubben. I våre naboland er det annerledes."

Moss Avis har gjennom prosjektet vist/avslørt at

- Styrelederen i Moss fotballklubb, Hans Jørn Rønningen, hadde brukt egne penger på å kjøpe aksjer i Moss fotballklubbs spillere. Dette gjorde han for å redde fotballklubben i en hardt presset økonomisk situasjon. Etter avsløringen i Moss Avis, trakk Rønningen seg som styreleder.
- Et eventuelt politisk vedtak om penger til nytt stadion ville gå på bekostning av midler til kulturhus, breddeidrett og annet i Moss kommune.
- At det har vært et høyt spill mellom idrett, næringsliv og politikere i kampen om å bygge et stadion som skulle tilfredstille Norges fotballforbunds krav.

- Norges fotballforbund stiller mange kommuner i en svært vanskelig situasjon der et politisk vedtak kan bety være eller ikke være for en fotballklubb.
- NFF har de strengeste arenakravene i Norden.
- NFF differensierer ikke like mye på kravene til 1.divisjon og eliteserie som sine nordiske kollegaer.
- NFF har valgt å legge sine krav tett opp mot UEFAs stadionkrav-kategori 3 (i norsk 1.divisjon). Dette er ikke noe UEFA har pålagt NFF å gjøre. Videre har NFF også enkeltkrav som er strengere enn UEFAs krav. Dette gjelder for eksempel: Mens UEFA krever fem dusjer i garderobene, har NFF slått på stortromma, og krever ni.
- NFF klarer ikke tydelig å kommunisere hvorfor de har såpass strenge stadionkrav til norske 1.divisjonsklubber.
- NFF synes det er mer hensiktsmessig å se til England og Nederland enn til sine nordiske kollegaer. Dette til tross for at norsk fotball ligger på nivå med Danmark og Sverige rent sportslig.
- NFF hadde i utgangspunktet ikke planer om å endre på kravene til tross for dyp finansiell krise i norske fotballklubber, deriblant Moss FK.
- UEFAs stadionkrav er for UEFAs konkurranser. For Champions League og Europa-cup, etc. UEFA bryr seg i utgangspunktet ikke med konkurranser mellom norske klubblag, og kommer ikke og tar stikkontroller på norske stadionanlegg i forhold til dette. Flere norske klubber er imidlertid av en annen oppfatning når vi prater med klubbene og de refererer til hva de har oppfattet ut fra NFFs informasjon og stadige henvisning til UEFAs krav.
- Fotballforbundene i de andre nordiske landene sier de aldri vil kunne ha de samme kravene i de to øverste divisjonene, og gir uttrykk for at NFFs krav virker strenge – særlig for 1.divisjon.

Avsløringene har ført til:

- Styreleder trakk seg:
Styreleder Hans Jørn Rønningen i Moss FK trakk seg fra sitt verv etter avsløringene i Moss Avis.
- Et gryende opprør blant norske Adeccoligaklubber mot fotballforbundets strenge krav:
Daglig leder i Norsk Toppfotball (heretter NTF) sier presset fra klubbene kom etter at Moss Avis hadde kommet med sine avsløringer om NFFs krav. (*Presisering: NTF er fellesorganisasjonen for de norske fotballklubbene i eliteserie og 1.divisjon, og ledes per i dag av Boye Skistad.*)
- Kravene fra fotballforbundet kan bli endret på bakgrunn av våre avsløringer:
Adeccoligaklubbene la frem et ønske om at organisasjonen(NTF) skulle søke NFF for å få justert arenakravene. Dette resulterte i at NTF nedsatte et utvalg som sammen med NFF skulle gjennomgå arenakravene til Adeccoligaen. Utvalgets leder bekrefter at utvalget aldri ville vært nedsatt hvis det ikke hadde vært for Moss Avis' avsløringer.

Dette utvalget har levert en innstilling til NFF i januar 2010, med forslag til endringer i lisenskravene. Moss Avis har via kilder fått tilgang til innstillingen som er levert NFF.

Utvalget foreslår blant annet å tillate midlertidige tribuner under et visst antall kamper i året. De sier i sin innstilling det samme som vår finske kilde, tävlingsansvarlig Peter Lundstrom, sa til Moss Avis i høst:

- *” Vi godkjenner mobile tribuner så lenge ingeniører og sikkerhetsmyndigheter sier det er ok. Vi ser ingen grunn til å overprøve ekspertisen på det. Jeg synes logikken brister i Norge, dersom NFF ikke godkjenner midlertidige tribuner, sier Lundstöm.”*

Utvalget ønsker også å fjerne kravet om nødstrøm, som er en stor kostnad for mange fotballklubber. Da vi konfronterte lederen i Lisensnemda i NFF, Rune Nordhaug med dette kravet i høst, sa han følgende:

- *Vi mener det trengs. Alle husker sikkert Rosenborg-kampen der strømmen gikk.*
- *Mange sliter med å forstå hvorfor de må investere i dette.*
- *Da kan du jo si at det er veldig sjelden man trenger å ta i bruk evakueringsplanen også. Eller bølgebrytere for den saks skyld, svarer Nordhaug.*
- *Skal man legge til grunn til dårligste løsningene og implementere dem i Norge, da eller? , fortsetter Nordhaug.*

I tillegg foreslår utvalget å øke antall ståplasser fra 20 til 40 prosent, og redusere kravene på blant annet mediefasilitetene og VIP-plasser. Utvalgets innstilling er fremdeles til behandling i NFF. Hvis det er ønskelig, kan vi ettersende NFFs konklusjon når den foreligger. Konklusjonen vil være en direkte konsekvens av våre avsløringer.

- Saken kan bli tatt opp i Stortinget:

Rett etter at vi kjørte avsløringene våre i oktober, kom flere politikere, lokale og sentrale på banen. Blant dem finanspolitisk talsmann i Frp, Ulf Leirstein. Han mente NFFs krav er ødeleggende for norsk kommuneøkonomi, og at han aktet å ta problemstillingen opp i Stortinget. Han mente anleggskravene er så rigide at de legger en byrde på kommunene som de ikke orker å bære. Han mente videre at dette ville gå ut over andre idrettsanlegg og annen idrett i kommune-Norge. Leirstein sa til oss i januar 2010 at debatten fortsatt går både blant politikere og i fotball-Norge etter at vi kom med våre avsløringer. Han fortalte videre at han nå avventer hva NFF gjør med kravene sine, før han eventuelt tar saken opp på Stortinget. Leirstein mener noe bør skje i løpet av våren, hvis ikke vil han straks foreslå politiske grep.

- Klubbøkonomien berget i Alta?

Alta IF kan etter all sannsynlighet legge bort hasteplanene om å bygge ny innendørsarena (fotballhall i stedet for stadion grunnen geografiske og klimatiske forhold). Da vi var i kontakt med klubben i høst, fortalte de oss at de hadde fått beskjed fra NFF om at det ville komme nye høydekrav til innendørsarenaer fra UEFA snart, og at de derfor ikke kunne regne med å kunne bruke Finmarkshallen mye lengre. Dette førte til stor fortvilelse og frustrasjon i finnmarksbyen, fordi de selv ikke kunne koste byggingen av en ny hall, og kommunen heller ikke hadde økonomiske muskler til å bidra i særlig grad. Da vi konfronterte fotballpresident Sondre Kåfjord med beskjeden fra NFF til Alta, reagerte Kåfjord med undring og overraskelse, og sa ” Dette må vi se nærmere på”.

7.0 Organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, kildekritikk, problemer underveis.

7.1. Innledning

Som nevnt tidligere har vi i perioden 2007-2009 arbeidet tett med stadionsaken i Moss. Det beviser også den lange rekken av artikler som ligger vedlagt. Vi har som journalister i Moss Avis fulgt saken

som en løpende nyhetssak i vårt distrikt. (Dette beskrev vi også i punkt 6.) Kampen og spillet om Melløs Arena pågikk fra uke til uke og måned til måned, og vi leverte nye artikler og vinklinger fortløpende. Det var i stor grad Moss Avis som satte dagsorden i saken, og debatten gikk heftig på våre nettsider og debattsider, så vel som i byen for øvrig. Ved siden av å følge fotballklubbens egen kamp for å få på plass finansielle løsninger, sponsorkroner og prosjektering av det nytt stadion anlegg, ble det også mange politiske møter. Vi var flere ganger i kontakt med fotballforbundet, men de kom som nevnt alltid med det samme svaret – og skjøv UEFAs reglement foran seg. Det vekslet mellom å se lyst og svart ut med tanke på realiseringen av et nytt toppfotballanlegg i Moss. Kommunens bidrag ville være avgjørende for et eventuelt nytt anlegg, men heller ikke Moss kommune hadde midler. Parallelt med at fotballklubben ble presset av NFF om at nytt stadion hastet, ble kommunens økonomi svakere. Så kom finanskrisen, og sponsorkronene ble vanskeligere å få tak i. Klubbøkonomien i Moss FK var elendig, og det var vanskelig å se for seg at man i tillegg skulle klare å reise et flott nytt stadion. Som tidligere nevnt skulle det være et skjebnemøte for stadionsakens del i Moss bystyre juni 2009, og det var en måned før dette at vi valgte å sette inn ekstra krefter på å ta saken ett hakk videre.

Fordi denne rapporten skal være avgrenset til 20 sider, velger vi i fortsettelsen å skrive mest om hva vi har arbeidet med i dette prosjektet fra juni 2009 og frem til dags dato.

7.2 Juni - Ny kurs i stadionsaken for Moss Avis sin del

Det første idémøtet for hvordan vi skulle gripe an de nye problemstillingene våre hadde vi 10.juni 2009. Her diskuterte vi ulike hypoteser og planla en e-post undersøkelse til fotballklubbene. Vi satte opp en rekke spørsmål vi ønsket å finne svar på gjennom å sende ut en e-post til samtlige klubber. Eksempelvis: *"Har NFF undersøkt med UEFA om å lempe på arenakrav?"* og *"Hvorfor skal norsk Adeccoliga skal følge UEFAs krav?"*. Målet med den planlagte e-postundersøkelsen var å innhente svar på en rekke spørsmål fra alle klubbene i eliteserien og 1.divisjon i Norge, Sverige og Danmark.

Metodemessig startet vi arbeidet i juni som en ren skrivebordsundersøkelse der vi innhentet artikler om stadionkrav fra ulike nordiske aviser og nettsider. Dette for å skaffe oss et overblikk over status i de øvrige landene. Var stadionkrav i det hele tatt et problem hos våre naboer? Artiklene fant vi i stor grad gjennom nettsøk, men ingen av disse har vi brukt direkte i noen av våre artikler senere. Vi var også inne nettsidene til alle svenske og danske fotballklubber for å skaffe oss informasjon om status rundt omkring. Ganske raskt kunne vi ane at stadionanleggene i 1.divisjon hos våre naboland var av lavere standard enn hva Moss FK hadde planer om å bygge for å oppfylle norske lisenskrav. Kunne det kanskje tenkes at Melløs stadion i Moss ville vært godkjent for 1.divisjonsspill i Sverige og Danmark?

Etter noen dager henvendte oss til de ulike forbundene for å innhente deres stadionkrav for eliteserie og 1.divisjon. (Se vedlegg 2.) Vi valgte nå og ta kontakt med samtlige nordiske land, ikke kun Danmark og Sverige. Årsaken til at vi valgte de nordiske landene var:

- Geografisk plassering
- Landslagene ligger noenlunde i samme sjikt på FIFA-rankingen
- Det har de siste 20 årene vært en viss flyt av nordiske spillere (kjøp og salg) mellom de nordiske landene, slik at spillere og klubber kjenner hverandres forhold.
- Sosialøkonomiske forhold

- Tilskuersnitt er noenlunde likt, med unntak av enkelte stortlubber. (Det bor riktignok færre mennesker på Island og Færøyene, så her blir sammenlikningsgrunnlaget uansett litt annerledes rent publikumsmessig.)

Det tok litt tid før vi fikk inn kravene fra samtlige land. På Island hadde de nettopp utarbeidet nye krav, og de ventet på at en oversetter skulle levere den engelske versjonen. I Danmark jobbet de også med visse endringer på kravene. Etter noen uker hadde vi alt samlet – og vi planla hvordan vi lettest mulig kunne skaffe oss en grei oversikt for å sammenlikne de ulike landenes krav. Vi delte inn kravene i ulike kategorier, tok frem saks, papir og lim. Deretter kategoriserte vi kravene fra de ulike landene, klypte de ut og limte på de ulike landenes krav på hver enkelt kategori (se bilder i vedlegg 3 for å forstå hva vi gjorde). I tillegg hadde vi med UEFAs krav på hver enkelt kategori, for å se hvilke land som tilnærmet seg UEFA i større og mindre grad. I alt 18 plansjer med krav lagde vi, og disse ble hengt opp på veggene i et møterom vi har fått til dispensasjon. Plansjene ga oss et godt sammenlikningsgrunnlag, og vi kunne lett se at NFF skilte seg ut med sine svært detaljerte lister under hver enkelt kategori. Flere kollegaer ble invitert til å se på funnene våre, og gi tilbakemeldinger. Vi følte oss stadig mer sikre på at her var mye å ta tak i, og at vi var på rett spor i forhold til en del av våre tidlige hypoteser.

Sammenlikningen av kravene ble en rød tråd videre i prosjektet, og et viktig materiale som vi tok med oss i samtlige intervjuer vi gjorde utover høsten. Kravene ble finskrevet i et skjema. Da hoveddelen av prosjektet ble presentert i avisen senere på høsten, ble deler av det omfattende skjemaet presentert i papirutgaven av Moss Avis. (16.oktober 2009, se PDF-vedlegg av artikkelen).

Parallelt med det som hittil er beskrevet, bygget det seg opp til skjebnemøte om Melløs Arena i Moss, og vi var foreløpig ikke tatt ut av vårt arbeid i redaksjonen for å kun drive med prosjektet. Dette innebar at vi fulgte den løpende utviklingen i stadionsaken fra dag til dag i hele juni, og planla bred dekning av bystyremøtet som skulle finne sted 22.juni på rådhuset i Moss. Det skjedde mye i stadionsaken i juni, og fotballklubben prøvde å overbevise lokalpolitikere, publikum og næringsliv om at ny stadion ville innebære et være eller ikke være for klubben. Engasjementet blant våre lesere var stort. Moss Avis satte dagsorden og stadiondebatten gikk heftig både på nett (moss-avis.no) og på debattsidene i papiravisen vår. Flere ledere og aktuelle kommentarer i Moss Avis var denne måneden viet stadionsaken.

Midt i juni avslørte vi, på bakgrunn av informasjon fra våre anonyme kilder tilknyttet Moss fotballklubb, at MFKs styreleder hadde brukt egne (private) penger på å kjøpe aksjer i form av eiendeler i MFK-spillere for å berge økonomien i klubben. Han valgte ”å kaste kortene”, og snakket åpent ut i et intervju med oss. Styrelederen var hardt presset, og 17.06.09 trakk han seg fra sitt verv i klubben. Dette skjedde på et åpent informasjonsmøte hvor Moss Avis var til stede.

I forkant av bystyremøtet holdt posisjonen i Moss, med Arbeiderpartiet i spissen, en pressekonferanse der de opplyste at det fra deres side ikke fantes kommunale midler til å gå inn i arenaprojektet på Melløs. Denne pressekonferansen overførte vi ved hjelp av coveritlive og web-tv (link: <http://www.moss-avis.no/article/20090619/MFK/750149965/1044>) på moss-avis.no. Saken fikk alene 266 kommentarer i nettdebatten, hvilket er mye i Moss Avis-sammenheng.

På selve bystyremøtet sendte vi live web-tv på moss-avis.no fra start til slutt. (Teknisk info om dette, se vedlegg nummer 5) I tillegg oppdaterte vi fortløpende via coveritlive på moss-avis.no. Her svarte vi også på innspill og spørsmål fra leserne underveis. Leserene ble oppfordret til debatt. Interessen var stor, og mange fulgte møtet på moss-avis.no. Arenavedtaket kom i aller siste minutt. (For mer info, se vedlagte artikler)

Vi tok sommerferie, og så frem til å fortsette på prosjektet vårt i august.

7.3 August – Vi bestemte oss for å reise ut, og gjorde avtaler i Norden

På bakgrunn av det vi fant da vi sammenliknet kravene i juni, fremmet vi et ønske om å reise til alle de nordiske landene for å se på stadionanlegg og snakke med ansvarlige i fotballforbundene. I tillegg ønsket vi å reise til UEFA (Sveits) for å intervju dem om anleggskravene deres og hvordan praksis rundt disse er tenkt. Bakgrunnen for at vi ikke lenger ønsket å gjøre dette via e-post eller telefon var at vi mente at det vil være lettere å prate med de ansvarlige ansikt til ansikt, se reaksjoner og få en annen kvalitet på intervjuene. Det viste seg dessuten at det er vanskelig å få tak i UEFA per telefon, og de svarte heller ikke på våre gjentatte henvendelser på e-post i juni og august.

En annen viktig årsak til at vi ønsket å reise ut, var at vi ville se ulike stadionanlegg, godkjente og ikke godkjente, med egne øyne. Vi trodde det ville ligge mye bra bevismateriale både ved stadionbesøk og samtaler med forbundene. Viktig materiale som vi senere kunne konfrontere NFF med. Ledelsen i Moss Avis tente også på ideen, og vi tok kontakt med reiseoperatør for å se hva prislappen vil bli. I mellomtiden begynte vi å planlegge intervjuer, mulige artikler og så videre. Dette oppsummerte vi i en detaljert plan (se flere detaljer i vedlegg 5). Et av casene vi ønsket i forbindelse med stadionfasiliteter finner vi på en litt artig måte, og her hadde vi også en god porsjon flaks i forhold til geografisk avstand og reisekostnad. (Se neste punkt, 7.4)

Vi lette etter et svensk 1.divisjonslag som var plassert likt på tabellen som Moss i en gitt serierunde. Dette viste seg å være Ljungskile som spiller sine hjemmekamper på Starke Arvid Arena, kun én drøy times biltur fra Moss. Det var ingen tvil, vi "bare måtte" til Ljungskile og lage case på deres stadion og klubbens situasjon. Vi gjorde avtale med Paul Pettersson på Starke Arvid, og avtalte å besøke klubben i september.

Vi slet for øvrig stadig med å få tak i folk på UEFAs mediadesk.

Når det gjaldt den øvrige Norden-rundt-reisen, og tur til UEFAs hovedkontor i Sveits, viste det seg at reisekostnadene ble høye i forhold til hva et mediehus i vanskelige tider kunne klare akkurat denne høsten, så vi bestemte oss for å droppe reisen til Finland, Færøyene og Sveits (UEFA) av økonomiske årsaker. Samme årsak gjorde også at vi ikke ville få med fotograf og/eller videojournalist på turen, så vi planla å ta bilder og videooptak selv.

7.4 September – Vi forberedte oss, og så er det avreise "Norden-rundt"

Reiseplanen "Norge -Danmark- Island- Sverige –Norge" ble klar første uken i september, og avreise var to uker senere. Tiden frem mot avreise jobbet vi fortsatt vanlig turnus i redaksjonen som henholdsvis nettleder og sportsleder. Det var Stortingsvalg, og vi måtte bruke litt tid på dette også. Parallelt kjøpte vi inn diktafon, lærte oss bruk av videokamera og planla hva slags intervjuteknikk vi ønsket å bruke de ulike stedene. Vi jobbet også med å få avtaler i de ulike landene (se den

opprinnelige planen i vedlegg 5). Siden vi skulle være to reportere på tur, planla vi å gjennomføre intervjuene på følgende måte: "En journalist noterer, mens den andre observerer og deltar mer aktivt i samtalen. På forhånd forbereder vi en rekke spørsmål, og planlegger at begge skal komme med oppfølgings spørsmål underveis. Bruk av diktafon sikrer at vi får med oss alt som blir sagt. Kamera og videokamera tar vi i etterkant av intervjuene, slik at dette ikke forstyrrer selve samtalen vi skal ha med de ulike forbundene."

Før avreise viste det seg at noen av sakene vi hadde ønske om å lage, utgikk. Dette gjaldt blant annet det planlagte intervjuet med Ståle Solbakken i København. Solbakken og laget skulle reise til Tyrkia den uken vi skulle til Danmark. Vi satset på å finne andre case, og det viste seg å gå problemfritt. Alle avtaler med fotballforbundene i henholdsvis Danmark, Island og Sverige var for øvrig i boks.

7.5 Første case: Dagstur til Starke Arvid Stadion i Ljungskile (Bohuslän, Sverige)

Søndag 13. september tok vi med kamera og blokk og kjørte til Ljungskile like utenfor Uddevalla i Sverige. Her hadde vi avtale med Paul Petterson, leder i klubben Ljungskile som spiller sine kamper på Starke Arvid stadion. Formålet med turen var å se på anlegget deres, fordi klubben har spilt i Allsvenskan nylig (svensk eliteserie), men nå er på samme nivå som Moss FK (svensk 1.divisjon). Altså har anlegget vært godkjent for både eliteserie og 1.divisjon. Vi ville se deres stadion, høre med klubbledelsen hvordan de forholder seg svenske arenakrav og se om vi kunne finne store forskjeller mellom situasjonen her og den vi kjenner på Melløs i Moss. Vi valgte å reise til Ljungskile en søndag hvor laget skulle spille hjemmekamp, slik at vi også kunne se et "levende stadion" med spillere og publikum. Vi ankom noen timer før kampstart, og møtte Paul Petterson (daglig leder) sammen med markedsjef i klubben Bo Fagerberg. Vår planlagte intervjuteknikk fungerte godt ved at en av oss noterte, mens den andre tok den mest aktive delen i samtalen. Etter et times langt intervju på klubbhuset, fikk vi en omvisning på stadionanlegget før kampstart. Forholdene her var helt annerledes enn hva som forventes av norske anlegg på samme nivå i 1.divisjon, både standardmessig og økonomisk. Og dette var altså bare en drøy times kjøretur fra Moss og Melløs.

Vi opplevde at de beste sitatene og de mest interessante opplysningene kom når vi gikk rundt og førte en samtale på denne måten. Kanskje skyldtes det at vi beveget oss rundt, og at dette blir mer som en dialog å regne enn intervjuet vi hadde hatt på klubbhuset i forkant. Det kunne selvsagt også skyldes at vi hadde vært der en stund, og begynte og "kjenne hverandre". Vi tok bilder for å dokumentere hvordan det så ut på anlegget, og så deretter kampen før vi reiste hjem til Norge. Vi var ikke i tvil: Her hadde vi en god sak. Administrasjonen i Ljungskile hadde altså et stadionanlegg som er god nok for spill i svensk 1. divisjon. De skjønnte ikke hvorfor NFF er så strenge mot deres norske klubbkollegaer. Dette begynte å bli veldig interessant.

(Saken fra Ljungskile ble publisert på nett og papir 15.oktober 2009, med en ekstra bildeserie i nettversjonen. Se artikkellise for å lese mer om forholdene på Starke Arvid.)

7.6 Fire land på fire dager

Tirsdag 15.september ankom vi København på morgenen. Her hadde vi en avtale med Troels Juhl Jensen i det danske fotballforbundet (DBU) i Brøndby. Jensen jobber med anleggskrav i det danske ligasystemet, og hadde satt av en time + lunsj til oss. Vi brukte samme intervjuteknikk som i Ljungskile, og tapet i tillegg alt på vår diktafon. Sammen med Jensen gikk vi gjennom de danske - og store deler av de norske kravene, og hans reaksjoner da vi sammenliknet dem var at det ikke ville

være aktuelt for DBU å legge seg på samme linje som NFF. "Det vil være for mye å forlange en slik standard av danske 1.divisjonsklubber", sa Jensen. Dette støttet vår hypotese om at de andre landene differensierer mer på arenakravene i eliteserien og 1.divisjon. Han mente dessuten det var uaktuelt for det danske forbundet å ha UEFA-standard på arenaer som skal brukes i kamper i det danske ligasystemet. Altså kunne det se ut til at NFF ikke kunne legge skylden på UEFA, slik vi opplevde at de har gjort overfor de norske klubbene. Antakelig holdt altså ikke denne argumentasjonen mål.

Etter lunsj og fotografering, reiste vi til tre danske stadionanlegg i og rundt København. Alle anleggene hadde vi fått anbefalt å besøke av Jensen i DBU. Vi tok bilder og så på standarden. De fleste anleggene liknet dagens Melløs, og var godkjent av DBU. Vi hadde vanskelig for å tro at NFF ville godkjent disse arenaene dersom de lå i Norge. Vi tok begge bilder, for å sikre oss mest mulig materiale. På Gladsaxe Stadion fikk vi i tillegg et intervju med anleggsansvarlig Jens Christian Olesen. Det viste seg at Olesen selv hadde vært i Moss en gang, og han hadde sterke meninger om anleggskrav - både fra DBU og UEFAs side. Han var også opptatt av at kommunene burde komme med en motreaksjon til DBUs arenakrav. I Danmark er de aller fleste stadionanlegg nemlig finansiert og bygget av danske kommuner (i motsetning til i Norge), mens klubbene er leietakere. Anlegget i Gladsaxe er et flerbruksanlegg for flere idretter, ikke ulikt det som er planlagt i Moss. Likevel så vi at standarden her var lavere, men likefullt godkjent av DBU. Det Moss FK ønsket seg på Melløs Arena ville blitt som slott å regne her.

(Saken fra Gladsaxe ble publisert på nett og print i Moss Avis 21.oktober. Nettsaken har følgende link: <http://www.moss-avis.no/article/20091021/SPORT/278656135>)

Etter fem intense timer i København-området, bar det tilbake til flyplassen. Vi tok et kveldsfly til Island og ankom Reykjavik like etter midnatt.

7.7 Helt andre forhold på sagaøya

16.september møtte vi som avtalt til intervjuavtale med Lúdvik S. Georgsson og Jóhann G. Kristinsson hos det Islandske fotballforbundet (KSI). Deres kontorer er på landslagsarenaen Laugardalsvollur i Reykjavik. Det islandske forbundet hadde nettopp kommet med nye stadionkrav, og vi gikk grundig gjennom disse sammen med Georgsson og Kristinsson. De ga oss også et innblikk i hvordan de nordiske fotballforbundene samarbeider. Forbundene har stadig felles møter og utveksler erfaringer, men på anleggskrav hadde de altså ikke tilnærmet seg hverandre. Georgsson fortalte at han oppfattet måten å tenke på i de nordiske forbundene som varierende fra land til land. Vi fikk også opplyst at KSI har hatt en tett og god dialog med UEFA i forhold til sine krav, hvor KSI blant annet har fått grønt lys fra UEFA til å foreta en god del lokale tilpasninger i forhold til arenakrav på landslagsnivå. Når det gjelder øvrige anlegg i landet, hadde KSI selv fått sette egne krav. Altså fikk vi igjen støtte for flere av våre hypoteser. Norske klubber hadde jo fått inntrykk av at UEFAs krav til stadionanlegg er ufravikelige, men dette argumentet syntes nå tynnere og tynnere. På både Island og i Danmark viste det seg at de forholder seg til UEFAs krav på en annen måte enn i Norge.

Etter intervjuet med Georgsson og Kristinsson fikk vi en omvisning på landslagsarenaen Laugardalsvollur. Dette er Islands eneste arena etter UEFA-standard, og derfor spilles alle UEFA-kamper hvor islandske lag er involvert her. Deretter ble vi med Jóhann G. Kristinsson rundt i Reykjavik og så på en rekke fotballarenaer. I alt 10 anlegg for 1.divisjon og eliteserie fikk vi se denne

dagen. Vi tok bilder og video, og Kristinsson svarte engasjert på våre spørsmål. Dette var virkelig annerledes enn hva vi vanligvis ser når vi reiser rundt i Norge og dekker kamper på ulike stadionanlegg. Kvelden brukte vi på å legge inn bilder og renskrive notater, samt å oppsummere inntrykk og mulige problemstillinger videre. Dette ble en rutine hver kveld på denne turen. Forskjellene i Norden var større enn vi hadde trodd på forhånd. Ut fra samtalen vi hadde med KSI slo det oss at vi også burde dra til Finland. Dette var jo med i vår opprinnelige plan, men ble droppet grunnet økonomiske hensyn. Kunne det være mulig å få til en tur hit likevel? Vi kontaktet redaksjonsledelsen og fikk grønt lys.

7.8 Så gikk turen til Sverige

17.september brukte vi formiddagen på flyreisen mellom Reykjavik og Stockholm i Sverige. Vi hadde avtale med det svenske fotballforbundet på Råsunda stadion rett utenfor sentrum. Her møtte vi Sune Hellströmer, generalsekretær i det svenske fotballforbundet (SvFF) og fikk presentert de svenske stadionkravene. Vi følte oss sikre på at vi hadde en god sak nå, og iløpet av intervjuet kom Hellströmer med flere uttalelser som understøttet våre hypoteser.

– Vi ser ikke det som nødvendig for svensk seriespill å ha så strenge krav, og det ville heller ikke være realistisk å bygge slike arenaer for eksempel i svensk 1. Divisjon, sier Hellströmer.

– Økonomisk?

– I hovedsak, ja. Vi ser det heller ikke som nødvendig å ha like krav til de to øverste divisjonene, Superettan og Allsvenskan.

(Sitat fra artikkelen vi senere skrev i Moss Avis)

I tillegg viste det seg at Hellströmer selv sitter i UEFAs utvalg for Stadium and Security. En fantastisk opplysning for to journalister som i ukesvis forgjeves hadde forsøkt å komme i kontakt med de ansvarlige i UEFA. Vi fikk direktenummer til utvalgets leder Marc Timmer, og planla å kontakte ham så snart vi var hjemme igjen.

Mens vi satt og jobbet med materialet etter møtet med Hellströmer, tikket det inn flere nyttige opplysninger på e-post til oss. Via våre anonyme kilder i toppfotball-systemet fikk vi tilgang til viktige økonomiske opplysninger om kostnadsutviklingen i Tippeliga- og Adeccoligaklubbene gjennom de fem siste årene. Selv om disse opplysningene ikke hadde direkte relevans til arenakravene, så var de nyttige i forhold til å skaffe seg et helhetlig bilde over kostnadene i norsk fotball, også knyttet til utgifter til stadionbygging i denne perioden.

Resten av ettermiddagen brukte vi på å oppsummere nye ideer og problemstillinger, samt diverse funn vi ønsket å konfrontere NFF og UEFA med. (Denne planen er vedlagt, se vedlegg 6)

7.9 2. divisjonsstandard i Finland

Vi tok morgenfly fra Stockholm til Helsinki 18.september, og ble hentet av Peter Lundström på flyplassen. Lundström er tåvlingssjef i det finske ligasystemet. Han hadde satt av hele arbeidsdagen sin til oss, og synes det var veldig interessante tema vi tok opp. Lundström hadde mange meninger rundt så vel stadionkrav og UEFA, som fotballøkonomi generelt. Sammen med Lundström besøkte vi tre ulike stadionanlegg. De var av svært ulik standard, men samtlige godkjennes for eliteseriespill i Finland. Vi filmet og tok bilder, og noterte oss mange viktige innspill og fakta. Lundström kom med flere friske utsagn i forhold til de norske kravene, og vi angret ikke et sekund på at vi også dro hit til Helsinki. De finske kravene hadde vi jo allerede lest og gjort oss godt kjent med på forhånd, men at vi

dro hit, snakket med Lundström og fikk se anlegg med egne øyne, gjorde det hele tusen ganger bedre. Det beviser hvor viktig det er med førstehåndskilder som kan si noe om bakgrunnen for dokumenter og bestemmelser. Etter endt dag i Helsinki, satte vi igjen kurs mot Norge. Vår reise Norden rundt gikk mot slutten, men dette var likevel bare starten. Nå skulle vi hjem og finsortere all informasjonen vi hadde innhentet, for deretter å be om et møte med NFFs ansvarlige bak de norske arenakravene. De skulle få en del å svare for.

7.10 Etterarbeid og ringerunde til de norske klubbene, UEFA, med fler.

Da vi kom hjem fra rundreisen vår, gikk vi i gang med det omfattende arbeidet med å samle sammen all dokumentasjonen vi hadde innhentet. Vi hadde brukt diktafon på alle intervjuene vi har foretatt, og disse hører vi igjennom og skriver referater av. For å få en grundig oversikt over på hvilken måte Adeccoligaklubbene har tolket regelverket i NFF, ringte vi alle daglig ledere eller styreledere i disse 16 klubbene. Det viste seg fort at frustrasjonen over arenakravene og NFFs sanksjoner var stor ute i klubbene. Lederen i Mjøndalen, Tor Jensen ga oss akkurat de svarene vi hadde håpet på. Han delte oppfatningen til mange av sine kollegaer, inklusiv Stabæks egen Ingebret Steen Jensen, om at "NFF må ha strenge arenakrav fordi de er pålagt det av UEFA". De var rystet da vi kunne avsløre at så ikke er tilfelle. NFF har valgt å gjøre UEFAs krav til sine egne.

Det viste seg at det står veldig dårlig til med økonomien i Adeccoligaklubbene, og at flere ikke ante hva de skulle gjøre i forhold til kravet om stadionoppgradering. På Bryne hadde de fått beskjed om at stadion-anlegget ikke deres ikke ville bli godkjent, og de hadde ikke penger til å bygge nytt. Bryne hadde heller ikke en kommune med økonomiske muskler til å kunne hjelpe dem ut av uføret.

Mjøndalen slet like mye. I Tromsdalen sa de at de måtte de bygge nytt stadion. Det samme var situasjonen i Moss og Stavanger. På Notodden slet de med en annen problemstilling. Der hadde et eget stadionselskap bygget nytt stadion, og Notodden har bundet seg til å leie i 40 år! De rykket ned til 2. divisjon i høst, og visste ikke hva de skulle med en stor og flott stadion på det nivået. HamKam manglet penger til klubben, og rykket ned til 2. divisjon. Haugesund hadde kranglet mye med NFF for å få lov til å bruke midlertidige tribuner for å få økt tilskuerkapasiteten. Det samme hadde Kongsvinger. Haugesund hadde investert i nytt anlegg. På Kongsvinger fikk de til slutt hjelp fra kommunen. I Sogndal snakket vi lenge med brennaktuelle Yngve Hallén, som er kandidat til å ta over som fotballpresident etter Sondre Kåfjord. Han mente at de klubbene som selv hadde valgt å bruke penger å annet enn anlegg de siste årene, og nå slet med å tilfredsstillere kravene til NFF, måtte skyldte seg selv og ikke skyte på forbundet. Her skal det nevnes at Sogndal allerede har et flott og godkjent stadionanlegg.

Da vi har samlet sammen materiale fra alle klubbene i Adeccoligaen, ringte vi UEFA og ba om å få snakke med lederen i utvalget for Stadium and Security, Marc Timmer. Han gikk noe motvillig med på å la seg intervju over telefon. Han bekreftet at UEFAs regler nok var tolket noe strengt i Norge, spesielt med henhold til norske forhold, med mange smått befolkede byer, tynt publikumsgrunnlag osv. UEFAs regler er for UEFAs konkurranser, sa Timmer. Han presiserte at UEFA IKKE kommer og foretar stikkprøver på andre arenaer enn de som skal brukes til UEFA-kamper i Norge. Altså motsatt av det NFF hevder i et av sine rundskriv med informasjon til de norske klubbene. Nå følte vi at vi fikk den endelige bekreftelsen på at vi har hatt rett hele tiden. NFF har for strenge krav til norske lag på det nest øverste nivået. Når til og med UEFA sier, det, hvordan kan NFF forsvare de strenge kravene sine?

Vi snakket også med professor ved Høyskolen i Molde, Arild Hervik. Han mente problemstillingen vi tok opp var viktig, og at NFF helt klart bør vise en større grad av fleksibilitet overfor klubbene, spesielt med tanke på finanskrisen som også har rammet fotballklubbene.

23. september presenterte NFF sitt nye klubblisensreglement. Vi dro inn på pressekonferansen på Ullevål, og var spente på om den inneholdt noen punkter om infrastruktur. Det gjorde den ikke. Da vi først var på Ullevål, huket vi tak i klubblisensansvarlig Rune Nordhaug rett etter pressekonferansen. Vi avtalte å møte ham for å legge frem saken vår i uke 41.

7.11 Organisering av dokumentasjon

Før møtet på Ullevål brukte vi mye tid på å gå gjennom dokumenter i form av brev, rundskriv, informasjonsskriv og møtereferater i NFFs arkiver. Mye av dette var infoskriv om infrastrukturkrav sendt fra forbundets president og lisensnemda til de norske klubbene. Her gjorde vi flere interessante funn. Alt vi fant samlet vi i permer, og dokumentene registrerte vi i et excel-skjema. I dette skjemaet skrev vi ned dato for dokumentet, tittel på dokumentet, sentrale funn og kilder til dokumentet. Årsaken til at vi satte opp alle dokumentene i en slik oversikt var at vi lett skulle kunne slå opp i sentrale funn og at vi kunne ta de med oss dersom NFF ønsket å se bevis på det vi skulle konfrontere dem med. Arbeidet med å sette dokumentene i et skjema som dette var tidkrevende, men også verdt strevet. Dette ble nemlig et nyttig verktøy for oss da vi tok med all dokumentasjon til Ullevål for møtet med Rune Nordhaug i klubblisensnemda. (Skjema er vedlagt, vedlegg nummer 7)

7.10 Konfrontasjon hos NFF – som tilbakeviste alt

Vi møtte klubblisensansvarlig Rune Nordhaug i en av losjene på Ullevål stadion. Han sa han hadde forsøkt å få med seg anleggsansvarlig Ole Myhrvold på møtet, uten å lykkes. Vi satte oss ned på hver vår side av et stort bord, og Nordhaug kommenterte fotografen vår, som satte opp videokameraet. Likevel virket det ikke som han lot seg affisere av å skulle bli filmet, og godkjente dette. Vi presenterte materialet vårt, og fortalte hva vi hadde funnet på vår reise i Norden. "Hvorfor er NFF sine arenakrav til Adeccoligaen så strenge? Hvorfor har NFF valgt å legge seg så tett opptil UEFAs krav, når ingen av de andre nordiske landene gjør dette?"

Nordhaug avviste kategorisk alle våre påstander om at kravene til Adeccoligaen er urimelig strenge. Han hadde ingen forståelse for klubbenes frustrasjon over høye arenakrav. Han syntes heller ikke det var naturlig å sammenligne seg med de nordiske landene.

- *"Vi har lagt opp til at dette skal skje i en takt som skal føles god for klubbene, og mange klubber har klart å få på plass flott stadionanlegg på kort tid nå. I tillegg har vi dette med likebehandling, som gjør at de klubbene som ikke har hengt med infrastrukturmessig hittil også må klare å tilfredsstille dette nå," sa Rune Nordhaug.*

Et stykke ut i intervjuet kom anleggsansvarlig Ole Myhrvold inn i rommet. Nordhaug hilste, lo litt og presenterte oss og møtet på følgende måte:

"Disse to jentene har vært på studietur".

Det virket ikke som om Nordhaug tok oss på alvor i det hele tatt. Avslutningsvis spurte han hvorvidt vi trodde vi som reportere i lokalavisen hjalp Moss fotballklubb ved å skrive om dette. Vi forsøkte etter beste evne å forklarte at vår oppgave som journalister slett ikke er å hjelpe Moss fotballklubb,

uten at han trakk tilbake sine argumenter og påstander. Møtet med Nordhaug ble tapet på diktafon og video. Den redigerte videoen som senere ble lagt ut på moss-avis.no liggervedlagt på dvd. Hele intervjuet med Nordhaug skrev vi i tillegg referat til mens vi hørte gjennom det på diktafonen i etterkant. Også dette referatet ligger vedlagt. (Se vedlegg nummer 8.) (Se for øvrig artiklene i artikkelserien der vi avslører våre funn → artikkelliste og PDF-filer ligger vedlagt).

7.11 Redigering og publisering

De påfølgende dagene redigerte vi videomaterialet fra turen rundt i Norden, samt opptaket fra møtet med NFF. Sammen med redaksjonssjefen og en typograf planla vi de første fire dagene med publisering. Typografene laget ferdige maler til oss, og vi kunne endelig begynne å skrive.

Etter første dag med publisering tok vi kontakt med Norsk Toppfotball, ved leder Boye Skistad. Han har fulgt norsk fotball generelt, og Mjøndalen spesielt, gjennom 30 år. Skistad kjenner godt til innføringen av lisensreglementet. Han påpekte at arenakravene er noe klubbene har vært med på å innføre, men tenkte da spesielt på Tippeligaene som selv ønsket å forbedre arenakvaliteten sent på 1990-tallet. Han påpekte videre at kvaliteten på en arena ikke må komme foran det sportslige, og at dersom klubbene ønsket det, så skulle Norsk Toppfotball forsøke å jobbe inn imot NFF med å få endret på arenakravene. Han sa at det kan virke som om vår ringerunde til Adecoliga-klubbene hadde satt i gang en prosess, fordi han de seneste dagene hadde fått en liten håndfull tilbakemeldinger fra klubber om akkurat dette. Vår artikkelserie begynte med andre ord allerede å få konsekvenser. Et lite opprør blant klubbene var på gang.

Deretter ringte vi fotballpresident Sondre Kåfjord for å få en uttalelse fra ham. Hans mening var at det koster å være med i det gode selskap i norsk toppfotball, og at dette må klubbene være med på å betale. Vi konfronterte ham blant annet med beskjeden Alta IF hadde fått fra NFF om at det ville komme nye høydekrav fra UEFA "snart", og at de derfor måtte se på mulighetene for å bygge nytt stadion eller ny hall. I Alta var de på dette tidspunktet i gang med disse forberedelsene, men var frustrerte fordi de ikke hadde midler til å bygge selv - og forventet heller ikke mye hjelp fra kommunen. Men kanskje kunne våre avsløringer endre på hele prosessen. Da vi fortalte Kåfjord at UEFAs regler ikke MÅ kopieres og innføres i Norge, virket han noe overrasket. Han vedgikk at "Dette må vi se nærmere på". Ikke rart vi fikk en telefon fra en takknemlig leder i Alta IF. De hadde fått et pusterom.

Så meldte politikerne seg på i debatten. Flere lokalpolitikere ønsket NFFs hode på et fat, og mente forbundet tvinger utgifter på kommune-Norge til nye anlegg. Finanspolitisk talsmann i Frp, Ulf Leirstein, sa han ønsker å ta opp saken i Stortinget. (Se artikkelliste for presentasjon av artikler der disse uttalelsene er gjengitt.)

Arenakravene til NFF har de siste årene i større og større grad blitt politikeremat, i og med at flere kommuner bidrar på én eller annen måte i stadionbygging eller oppgradering av anlegg. Vi forsøkte derfor gjentatte ganger å få en intervjuavtale med kirke- kultur- idrettsdepartementet. Vi ønsket å snakke med daværende kulturminister Trond Giske, men det nærmeste vi kom var informasjonssjef Hanne Gjørtz. Hun sa saken ikke var noe for deres departement. Litt underlig, syntes vi. Kommunaldepartementet ble også kontaktet, og statsråd Magnhild Meltveit Kleppa ringte oss tilbake etter at hun hadde sett på artiklene vi sendte henne på e-post. Hun ga en generell uttalelse om

kommuneøkonomi, frie midler og idrettsanlegg, men sa at hun ikke kunne kommentere mer spesifikt på våre avsløringer.

Vi forsøkte deretter å få idrettspresident Tove Paule i tale. Det viste seg at hun var på reise, og henviste oss derfor til visepresident Børre Rognlien. Vi presenterte våre funn, og han kunne fortelle at dette var en problemstilling som idrettsforbundet var opptatt av. De hadde fått flere henvendelser fra kommunale idrettsråd i landet som reagerte mot arenakravene og ønsket hjelp fra fattige kommuner. Idrettspresidenten hadde sendt henvendelser til NFF for et møte om dette på forsommeren, uten å få svar fra NFF.

Fotballtrener og utviklingsansvarlig i Moss Fotballklubb, Knut Torbjørn Eggen, var vi også i kontakt med. Han engasjerte seg veldig i saken, og mente NFF i mye større grad burde ta hensyn til lokale forhold i sine arenakrav. Han mente dessuten at NFF burde rette fokuset sitt mot flerbruksanlegg som også gagnar breddeidretten, ikke bare toppidretten.

Vår artikkelserie ble lagt merke til, og flere lokalaviser, spesielt med Adeccoligaklubber i sitt nedslagsfelt, siterte oss og laget egne vinklinger. 28. oktober hang NRK (tv) seg på. I programmet Speker tok de opp problemstillingene, blant annet rundt arenakravene, og brukte "våre kilder"; Tor Jensen i Mjøndalen og Boye Skistad i Norsk Toppfotball.

10. november fikk vi bevis for at våre artikler skulle få konsekvenser. Norsk Toppfotball hadde bestemt seg for å sette ned et utvalg som skulle se på arenakravene for Adeccoligaen på nytt sammen med NFF. Utvalget skulle ledes av mossingen Ole Henæs.

(Mer om konsekvensene, se punkt 6.3)

7. 12 Erfaringer: Flermedialitet gir bredde og nye kanaler gjør at vi kommer tettere på brukerne

Helt siden vi startet i 2007 har det vært viktig for oss å bruke mediehusets kanaler i vår dekning av stadionsaken. Vi tenker da på både papiravis, internett og radio. I senere tid også sosiale medier (facebook og twitter), samt web-tv. Særlig har video/web-tv vært viktig. Før bystyremøtet 23.juni 2008 hadde vi hatt én livesending på web-tv i moss-avis.no's historie. Lite erfaring til tross, vi satset på live-dekning på nett og web-tv denne St.Hansaften, samt å gi fylldig dekning i nettartikler og i papiravisen. Radio Moss (Moss Avis' radiokanal) planla også å dekke saken fylldig i sine sendinger, og brukte lyd fra våre tv-opptak. I tillegg stilte vi opp i radiosendingen. Tv-sendingen på web-tv ble nøye planlagt, og vi satte opp studio for web-tv utenfor bystyresalen. Vi sendte live fra selve bystyresalen med flerkameraproduksjon og bildemikser. Før, underveis (i pausene) og etter møtet gjennomførte vi flere intervjuer med sentrale personer i saken. Intervjuene tok vi i studio utenfor salen. Alt dette gikk live på web-tv. Samtidig rapporterte vi hele veien live i form av tekst på våre nettartikler.

Dagen etter tappet radioen lyden fra tv-sendingen, og vi la ut redigerte kortere videosnutter på web-tv. Denne type produksjon har vi gjentatt ved de andre bystyremøtene vi senere dekket i sakens forbindelse, og senest på bystyremøtet i juni 2009. De fleste av disse sendingene har vart fra 5-9 timer sammenhengende, og er således store produksjoner for en relativt liten redaksjon med begrensede ressurser. (For teknisk info om sendingen, se vedlegg nummer 5)

Underveis i prosjektet har også andre kanaler blitt viktige og benytte seg av. Vi har bruk sosiale medier som Facebook og Twitter for å formidle lenker til våre artikler fra vår, sommer og høst 2009.

Videre har vi bruk cover-it-live som live-blogg under dekning av bystyremøter og andre arrangementer. Dette har fungert utmerket, særlig fordi oppdateringene går på sekunder.

Kommentarfeltene på nettartiklene har også blitt viktige diskusjonsfora for våre lesere, samtidig som det har gitt oss muligheten til å benytte brukergenerert innhold. Arenasaken har vært heftig debattert, med opptil flere hundre kommentarer på våre nettartikler. Videre har vi som journalister etter hvert også blitt flinkere til, og mer bevisste på, å selv delta aktivt i denne debatten. Ut fra debatten har vi også fått innspill og ideer i form av det brukergenererte innholdet. Det har gitt oss unike muligheter til å holde kontakten med vårt publikum.

Dessverre førte finanskrisen til at Mediehuset Moss Avis høsten 2009 besluttet å selge sin radiostasjon Radio Moss. Dermed ble det de siste ukene av prosjektet ikke til at vi aktivt brukte radioen som en like sentral kanal som tidligere.

7.13 Kildebruk og kildekritikk i sportsjournalistikk, med eksempler fra vårt prosjekt

Vi journalister som jobber med sport blir av mange sett på som sportsidioter – heftet på tabeller, statistikk og spillerbørs. Journalister som stort sett kun stiller spørsmålet "hva føler du nå", og som stiller på jobb fordi det er planlagt et sportsarrangement. Gjennom arbeidet med dette prosjektet, og spesielt siste halvår 2009 har vi vist at saker som dette krever at sportsjournalister løfter blikket fra spillerbørser og tabeller. Fra garderobene på Melløs og "mixed zone" ved fotballarenaen, har vi vært nødt til å flytte på oss og se hva som rører seg i byens næringsliv, så vel som innenfor kontorveggene til politikere. Vi har også reist utenlands for å se på hvordan andre har tenkt når de har utarbeidet sine krav. Uten å utvide horisonten på denne måten, hadde vår artikkelserie aldri blitt en realitet.

"Fra journaliststanden generelt er sport blitt ansett som et trivielt felt med lav status (...)

Sportsjournalisten og sportsjournalistikken har vært fanget i sportsjournalistikkens historiske paradoks. Paradokset går ut på at til tross for at sportsjournalister og sportsjournalistikken har vært populære blant lesere, lyttere og seere, har feltet og medarbeiderne hatt lav status i redaksjoner og blant kolleger. En til svarende plassering langt nede i statushierarkiet har også blitt sporten til del i medieforskningen", skriver Knut Helland i sin bok "Sport medier og journalistikk" (2003:17) med henvisning til den danske medieforskeren Kirsten Frandsen.

Flere, deriblant Rosenborgs Nils Arne Eggen, har vært opptatt av at sportsjournalistikken er for lite kritisk og konsekvent når det gjelder å belyse de sosiale konsekvensene av idretten (Knut Helland 2003: 89).

"Innenfor en rekke av journalistikkens områder blir idealet om å drive undersøkende og gravende journalistikk fremhevet. Selv om det ikke alltid blir fulgt opp, er idealet at journalisten skal gå bak saksforhold som er umiddelbart tilgjengelige for å gjøre sine egne undersøkelser. Sportsjournalistikken synes å være lite preget av slike idealer. Sportsjournalistene definerer sjelden virksomhet som et "avsløringsoppdrag". Dette skjer til tross for at sportsjournalistene de siste 20-30 årene har fått mer å ta tak i, blant annet på grunn av idrettens kommersielle rolle, og problemstillinger som følger med det." (Knut Helland 2003: 93)

Historisk sett har sport blitt vist og/eller skrevet om fordi det er populært stoff. "Idealet om saklig, nøytral og opplysende kritikk møtte en journalistikk som baserte seg på innlevelse og identifikasjon med stedets helter og det lokale publikum og på å hevde lokalsamfunnets ære" (Helland 2003). Litt av det samme opplever vi fortsatt i lokalpressen. Publikum, klubbene, utøverne og andre rundt laget

vil gjerne at sportsjournalistene skal heve idretten opp og frem. ”Det blir hevdet at sportsjournalister er for opptatt av å profilere sportens stjerner til å fylle sin samfunnsoppgave” (Knut Helland 2003: 199). Mange ønsker vi skal dyrke lokale helter. Men idretten har blitt kommersiell og sportsjournalister må være mer kritiske. Klubber har blitt bedrifter. Politiske vedtak påvirker idrettens levevilkår også lokalt. I vårt journalistiske arbeid med arenasaken har vi vært vel så ofte på sponsormøter, på rådhuset og i bystyresalen som på selve fotballstadion. Vi opplever at vi som sportsjournalister oppsøker stadig nye fora. Vi må lese budsjetter og regnskap, dekke politiske møter, snakke med sponsorer og markedsanalytikere, departementsråd og ordførere. Dette er vår nye hverdag – utfordrende og spennende. Annerledes enn før.

I vårt arbeid med denne saken gjennom flere år, og spesielt høsten 2009, har vi erfart at det tar tid og koster krefter å grave i ”idrettens utvidede verden”. Det har vært mange dokumenter å grave etter og senere lese gjennom. Mange aktører spiller en rolle i og rundt idretten og dens bestemmelser. I tillegg rører idretten ved mange menneskers følelsesliv. Engasjementet til enkelte er ekstra sterkt, og en del mennesker har nok ikke likt at vi har sett på idretten og på en lokal arena med det blikket vi har hatt i høst. Selv hos NFF møtte vi litt av denne holdningen gjennom utsagnet ”Synes dere at dere som journalister for Moss Avis hjelper Moss fotballklubb gjennom å grave i dette?”. Nei, men det er heller ikke vår oppgave som journalister å hjelpe Moss fotballklubb gjennom en vanskelig tid. Det er ikke vår motivasjon for å arbeide med dette. Vår motivasjon er å rette et kritisk blikk mot kravene som finnes og undersøke hva som ligger til grunn for dem.

”Journalistene og redaksjonene må spørre seg selv om hva de vil med sitt publikum ut over det å holde på dem til glede for annonsører og sponsorer” (Knut Helland 2003: 199).

I vår hoveddel av dette prosjektet, det vil si juni til november 2009, har vi i stor grad basert vår kildebruk på dokumenter (vedtak, møtereferater, infoskriv og rundskriv fra NFF til klubbene og fra forbundsstyret), samt ved å oppsøke og intervjuer førstehåndskilder ansikt til ansikt. Vi har også foretatt noen intervjuer over telefon (departementer, statsråd, politikere), i tillegg til noe korrespondanse via e-post. Videre har vi hatt nytte av våre to kilder i toppfotballen i Norge. Via disse kildene har vi fått tilgang til en del dokumenter, og vi har også fått andre nyttige innspill gjennom disse. De anonyme kildene er ikke sitert eller navngitt noe sted i våre artikler, og har for oss kun vært brukt som en viktig del av bakgrunnsinformasjonen til det som ble vår artikkelserie om stadionkravene.

8.0 Signatur

Moss 14.januar 2010,

Eli Halvorsen

Sigrid Holmsen

